

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET

Nasjonal strategi for å utjevne sosiale helseforskjeller

Stortingsmelding nr. 20 (2006-2007)

St.meld. nr. 35 (2006-2007) Tilgjengelighet,
kompetanse og sosial utjevning.

Framtidas tannhelsetjenester

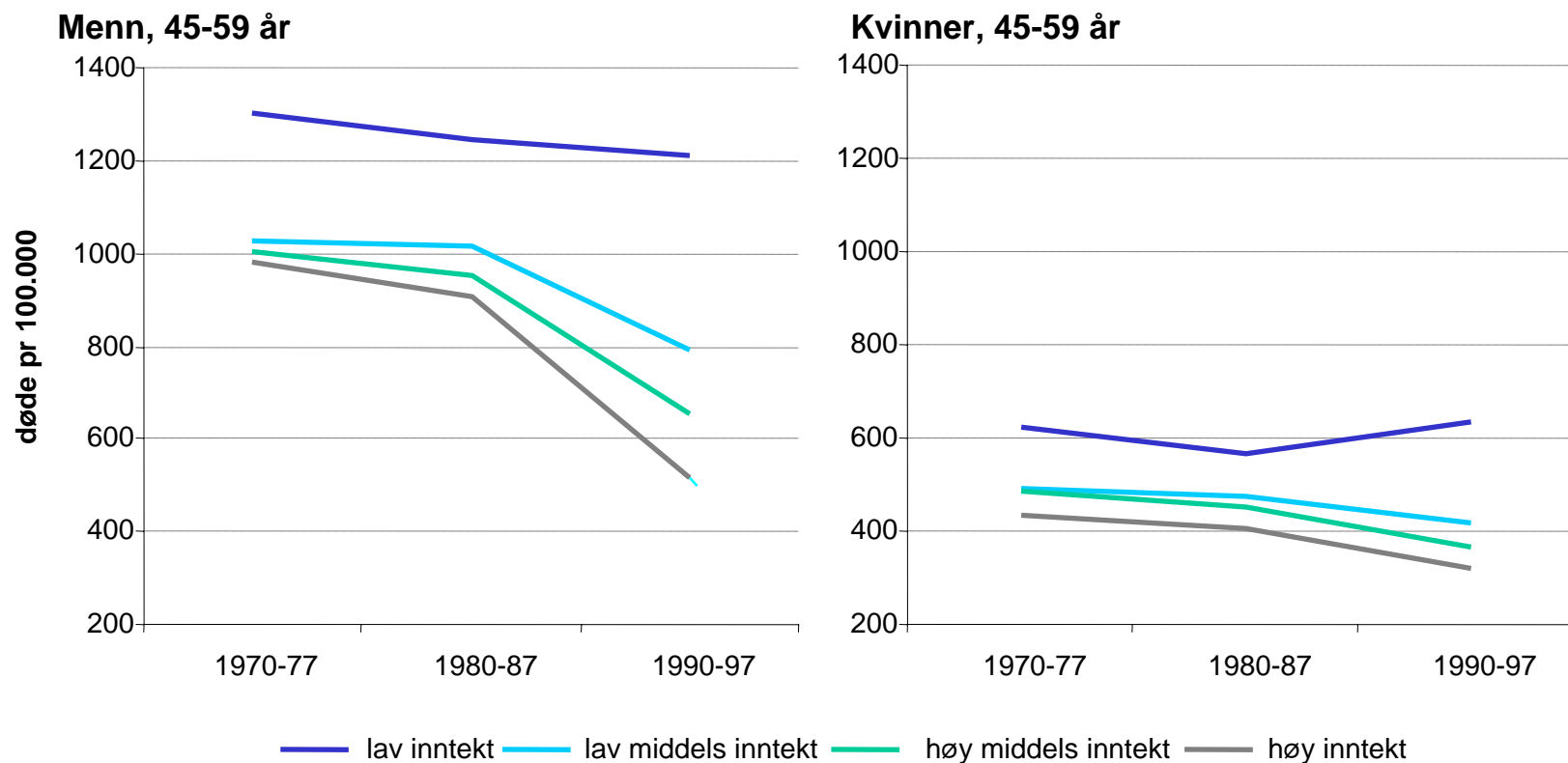

Sosiale helseforskjeller i Norge

- Gjelder for de fleste aldersgrupper og begge kjønn
- Store forskjeller uansett uttrykk for sosial bakgrunn
- Gjelder for mange ulike mål på helse
- Har vedvart over tid og er økende
- Angår hele befolkningen – ikke utelukkende marginaliserte grupper

Dødelighet etter inntekt. Aldersjustert, døde pr. 100.000

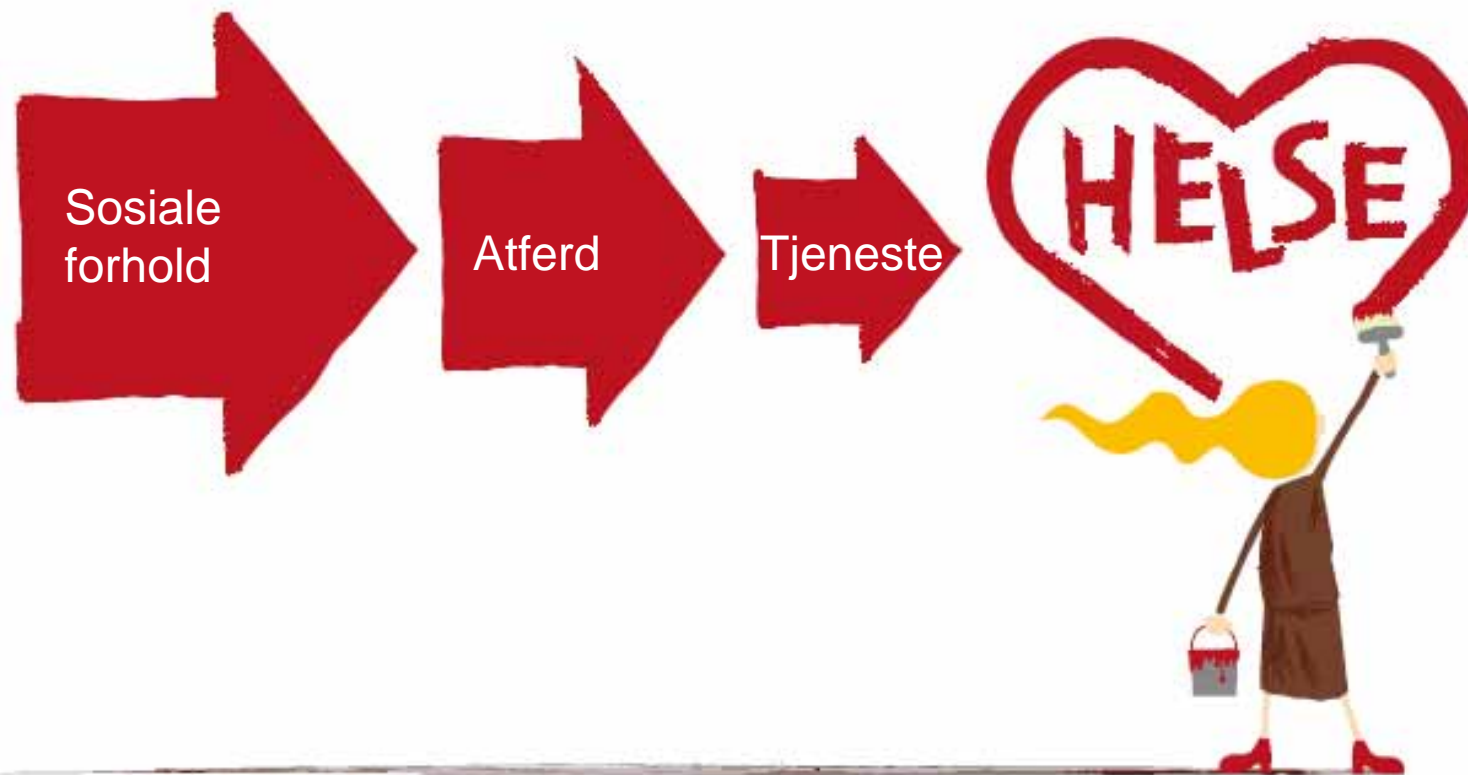
Kilde: Nasjonalt folkehelseinstitutt

Sosiale forskjeller i tannhelse

- Selvrapportert tannhelse varierer med utdanning og inntekt
- Barn av mødre med kort utdanning har mer karies enn barn av mødre med lang utdanning
- Det er ingen klar sammenheng mellom sosial status og bruk av tannhelsetjenester

En kjede av årsaker som påvirker sosiale helseforskjeller

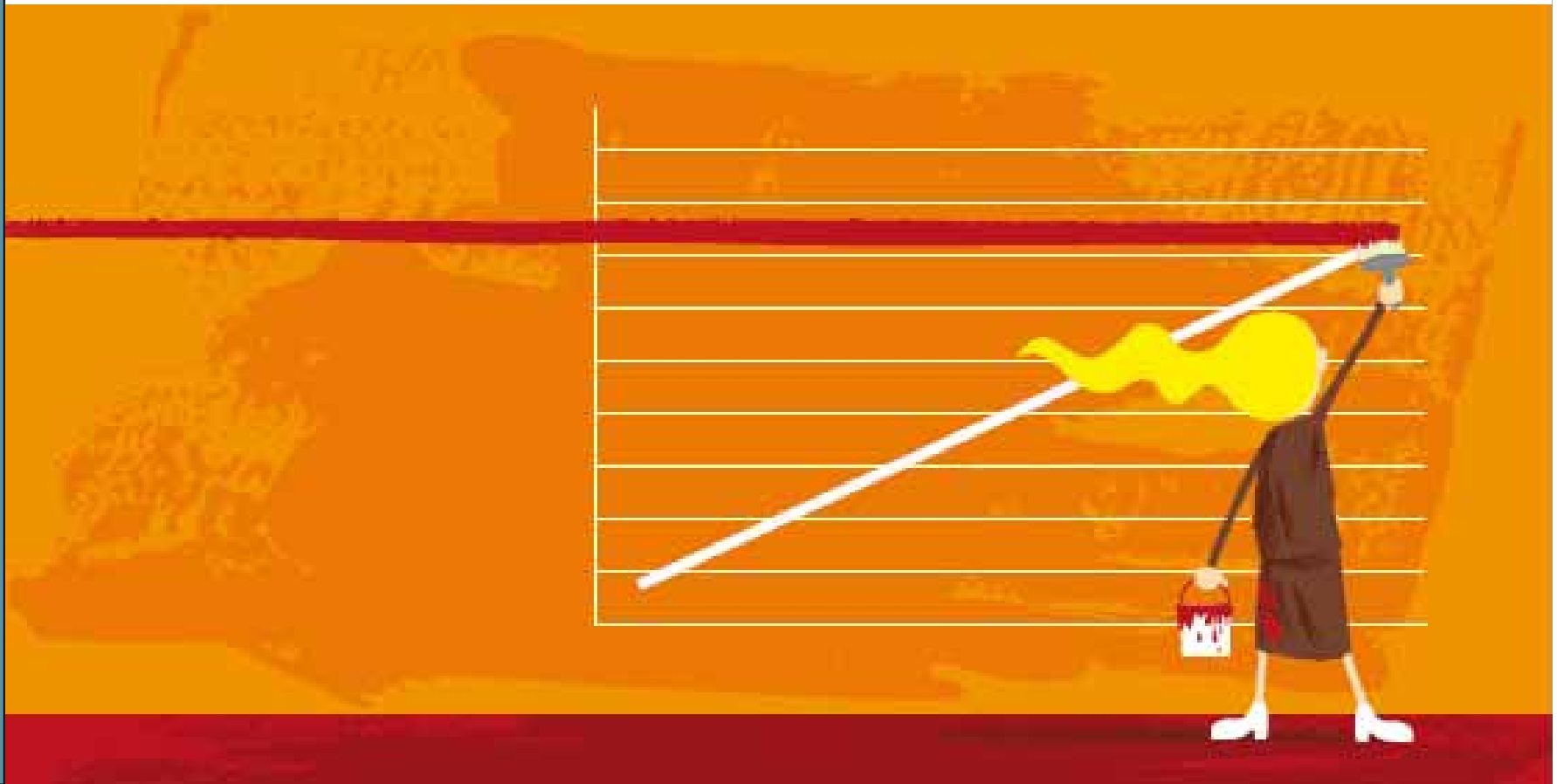

Helsedelen av regjeringens utjevningpolitikk

Mål:

Redusere sosiale helseforskjeller, uten at noen grupper får dårligere helse

4 hovedgrep

- 1) Redusere sosiale forskjeller som bidrar til helseforskjeller (inntekt, oppvekst, arbeid)
- 2) Redusere sosiale forskjeller i helseatferd og bruk av helsetjenester
- 3) Målrettet innsats for sosial inkludering
- 4) Utvikle kunnskap og sektorovergripende verktøy

Grep 1: Redusere sosiale forskjeller som bidrar til helseforskjeller

- **Inntekt:** Redusere økonomiske forskjeller
- **Oppvekst:** Sikre lik tilgang til barnehager, skoler og tjenester på tvers av sosiale skillelinjer
- **Arbeid:** Bidra til inkluderende arbeidsliv og sunnere arbeidsmiljø

Grep 2: Redusere sosiale forskjeller i helseatferd og bruk av helsetjenester

Helseatferd

- Økt vekt på pris- og avgiftsvirkemidler
- Gjøre sunne valg lettere tilgjengelig

Helsetjeneste

- Kartlegge sosiale forskjeller i helsetjenestebruk
- Sikre lik bruk av tjenester uavhengig av sosial bakgrunn

Utjevning av sosiale forskjeller i tannhelse

- Utjevning av sosiale ulikheter i oppvekst- og levekår
- Tiltak for å utjevne sosiale forskjeller i helseatferd
- Fremme tannhelse hos risikogrupper i innvandrerbefolkningen
- Oppsøkende tilbud om tannhelsetjenester til barn med et særlig behov
- Tannhelsetilbud til personer med rusmiddelproblemer

Grep 3: Målrettet innsats for sosial inkludering

- Sikre flere mulighet til arbeid
- Videreutvikle helsetjenestetilbud til grupper med behov for tilpassede tjenester
- Styrke innsatsen i områder med levekårsproblemer

Grep 4: Utvikle kunnskap og sektorovergripende verktøy

- Etablere et rapporteringssystem og utgi årlige rapporter
- Utvikle enkle verktøy for å synliggjøre konsekvenser av beslutninger for sosiale ulikheter i helse
- Styrke helseovervåkning, evaluering og forskning

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET

Føringer for de
neste 10 årene

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET

St. meld nr 35 (2006-2007) Tilgjengelighet, kompetanse og sosial utjevning. Framtidas tannhelsetjenester.

Særlig om folkehelsearbeidet for tannhelsetjenesten

St.meld. nr. 35 – sosial utjevning

Fylkeskommunenes og tannhelsetjenestens
bidrag til sosial utjevning

Hovedgrep 1: Redusere sosiale forskjeller som
bidrar til helseforskjeller: inntekt, oppvekst
og arbeid – begrenset hva fylkeskommunene
kan bidra med

Hovedgrep 2: Redusere sosiale forskjeller i
helseadferd og bruk av helsetjenester – her
kan fylkeskommunene bidra betydelig

St. meld. nr. 35 – sosial utjevning

Hovedgrep 3: Målrettet innsats for sosial inkludering: her kan fylkeskommunene også bidra med innsats

Hovedgrep 4: Utvikle kunnskap og sektorovergripende verktøy: Her kan fylkeskommunene bidra på betydelig måte

Disposisjon for del 2

1. Bakgrunn og politiske forutsetninger
2. Det generelle folkehelsearbeidet
3. Regjeringens forslag til fylkeskommunens/regionens ansvar på tannhelsefeltet
4. Tannhelsetjenestens rolle og oppgaver i folkehelsearbeidet
5. Forutsetninger for et kunnskapsbasert folkehelsearbeid
6. Tannhelsepersonellens rolle
7. Framtidsperspektiver

Tema 1: Bakgrunn og politiske forutsetninger

- Lov om tannhelsetjenesten 1983 – særskilt § 1-2 og § 1-3
- NOU 2005:11 Det offentlige engasjement på tannhelsefeltet – fem hovedutfordringer
- Plattform for regjeringssamarbeidet – 2005
- Ikke generell trygderefusjonsordning for hele befolkningen – prioritere dem som trenger det mest

Tema 2: Det generelle folkehelsearbeidet - hovedstrategier

- St. meld. nr 16 (2002-2003): Resept for et sunnere Norge
- St. meld. nr. 12 (2006-2007) Regionale fortrinn – regional fremtid
 - Forvaltningsnivåets styrkede rolle i folkehelsearbeidet
- St. meld. nr 20 (2006-2007) Sosial ulikhet

Tema 2: Det generelle folkehelsearbeidet

St. meld 16 Resept for et sunnere Norge

- Folkehelsemidler oppfølging av stortingsmeldingen
- I 2004 ble de etablert en stimuleringsordning til utvikling av partnerskap for folkehelse regionalt og lokalt
- Fylkeskommunene som regional planmyndighet er utfordret til å være pådrivere i folkehelsearbeidet og påta se lederrollen i regionale partnerskap

Tema 2: Det generelle folkehelsearbeidet

- 2005: 10 partnerskapsfylker, som mottok midler til styrking av det lokale folkehelsearbeidet
- 2007: alle fylker deltar
 - Midlene skal styrke og støtte opp om systematisk og helhetlig folkehelsearbeid i kommuner
 - Erfaringsutveksling og fagutvikling gjennom halvårlige samlinger for aktører fra fylkene
 - Partnerskap for folkehelse skal videreutvikles
 - Tilskuddsmidler til lokale folkehelse tiltak videreføres. Målet er å implementeres nasjonale satsinger på lokalt nivå.

Tema 3: St.meld. 35 Fylkeskommunens/regionens ansvar på tannhelsefeltet.

- Forvaltningsansvar hos fylkeskommunen/regionen - styrke sørge-for-ansvar for hele befolkningen
- Fylkeskommunen skal få et følge-med-ansvar
- Folkehelse: økt innsats – tannhelse som del av det generelle folkehelsearbeidet – partnerskap
- Det oppsøkende tilbud – flere grupper – avtaler med privatpraktiserende
- Spesialisttjenester – nye muligheter
- Nye oppgaver: forskning, kunnskaps- og fagutvikling, kvalitetsutvikling

Tema 4: Tannhelsetjenestens rolle og oppgaver i folkehelsearbeidet

- Lov om tannhelsetjenesten
 - Folkehelsearbeidet tydeliggjort i § 1-2
 - Ikke "følge med"-ansvar – slik som i kommunehelsetjenesteloven
 - På individnivå: forebygging prioriteres
 - Veileder "Tenner for livet – helsefremmende og forebyggende arbeid"
 - Satsing "Tenner for livet – ny giv i det helsefremmende og forebyggende arbeidet" 2003

Tema 4: Tannhelsetjenestens rolle og oppgaver i folkehelsearbeidet

- Folkehelsenettverk i tannhelsetjenesten
 - Start i Region sør (2002)
 - Nasjonalt HEFO-nettverk (2006)
- Forankring av arbeidet
- Opprettelse av koordinator- /overtannpleierstillinger i fylkene
- Ressurssgrupper
 - Ernæring
 - Tobakk
 - Fysisk aktivitet

Tema 4: Tannhelsetjenestens rolle og oppgaver i folkehelsearbeidet

- Tannhelsetjenesten som profesjonell folkehelseaktør
- Folkehelseansvaret krever forankring og lederansvar
- Tydeliggjøre folkehelseoppgavene i egen organisasjon
- Implementere sentrale føringer og krav
- Etablere partnerskap – forpliktende samarbeid
- Bruke følge-med-ansvaret som utgangspunkt for tiltak
- Bevisstgjøring og struktur
 - Planlegging
 - Evaluering av helsefremmende og forebyggende tiltak
 - Kunnskapsbasert
- Krever EN HELHETLIG TILNÆRMING – tannhelse som en del av total helse

Tema 4: Tannhelsetjenestens rolle og oppgaver i folkehelsearbeidet

- Forpliktelse, fylkeskommunens/regionens tydeligere ansvar for folkehelsearbeid generelt
 - Regionalmeldingen
 - St.prp. nr 1 (2007-2008)
 - Likeverdig tilbud
 - Folkehelsearbeid skal prioriteres på lik linje som behandling

Tema 4: Tannhelsetjenestens rolle og oppgaver i folkehelsearbeidet

- Folkehelseansvaret innebærer forpliktelse for:
 - For forvaltningsnivået
 - For tannhelsetjenesten
 - For tannhelsepersonellet

Tema 4: Tannhelsetjenestens rolle og oppgaver i folkehelsearbeidet

...god tannhelse skapes ikke på tannklinikken alene ...

- Helhetstenkning
 - Helse i plan
 - Helsekonsekvensutredning
 - Samarbeid
 - Partnerskap

Tema 5: Forutsetninger for et kunnskapsbasert folkehelsearbeid

- Struktur som muliggjør innhenting av kunnskap
- Følge-med-ansvaret for kunnskapsoppbygging
- Mer kunnskap om virksomme tiltak
- Praksisnær forskning

Tema 6: Tannhelsepersonellets rolle

- Folkehelsearbeid berører hele tannhelseteamet
- Tannpleiere kan være nøkkelpersonell
 - Økt utdanning av tannpleiere
 - Annen kunnskap

Gi andre personellgrupper tilleggsutdanning ?

Tema 7: Framtidsperspektiver

- Helhetstenkning
- Forvaltningsnivåets og tannhelsetjenestens pådriverrolle i folkehelsearbeidet skal prioriteres
- Samhandling med andre
- Partnerskap
- Inn på andre arena
- Strukturert og forpliktende – for alle
- Kunnskapsbasert
- Tannpleiere kan være nøkkelpersonell

Utjevning av sosial ulikhet

- Handler også om tilgjengelighet til tjenester
- Befolkningsundersøkelser til Gallup eller andre fanger ikke opp de som ikke har telefon eller som tar telefon
- Vi vet at grupper i befolkningen har dårligere tannhelse – rusmisbrukere, de med alvorlige psykiatriske lidelser, kronisk syke, svak økonomi, de som har fått trukket mange tenner, de med angst, grupper eldre

Sosial ulikhet - utjevning

- Sørge for likeverdig geografisk tilgjengelighet
- Sikre rettigheter til offentlig finansierte tjenester
- Sørge for lavterskel/oppsøkende tilbud til dem som ikke selv evner å oppsøke/ta vare på egen tannhelse/helse
- Kunnskapsopbygging og forskning
- Særskilte utfordringer overfor minoriteter, urbefolkning og innvandrere
- Generelle trygderefusjonsordninger – fanger ikke opp sosial ulikhet -

Avslutning

- St.meld. 35 – oppfølgingen vil innebære en stor ny giv for befolkningen i tannhelsemessig sammenheng – med klare prioriteringer
- Vi vil legge til rette for et forvaltningsnivå som skal få et befolkningsmessig samlet sørge for ansvar og følge med ansvar, som forventes å bli en viktig aktør i utviklingsarbeid, kunnskapsoppbygging, samhandling med privat sektor – og en sentral aktør i folkehelsearbeidet – lykke til!